

Samenwerken met ouders: *zo doe je dat!*

Luisteren, Denken & Doen

Handleiding

Inhoudsopgave

Luisteren – Denken – Doen	3
Fase Luisteren	4
Stap 1: opstarten	4
Stap 2: startfoto	5
Stap 3: Gesprekken	5
Fase Denken	6
Stap 4: Successen en knelpunten	6
Stap 5: visie op samenwerken tussen school en ouders	7
Stap 6: doelen stellen	7
Stap 7: activiteiten selecteren	8
Fase Doen	9
Stap 8: activiteiten uitvoeren	9
Stap 9: evalueren van activiteiten	9
En weer terug naar fase 1	9
Literatuurlijst	10
Bijlagen	10
Bijlage 1 – Format onderzoeksplan	11
Bijlage 2 - Startfoto ouders	12
Bijlage 3 - Startfoto leerkrachten	14
Bijlage 4 – voorbeelden stellingen ouderavond	17
Bijlage 5 - Storytelling	18
Bijlage 6 – Successen en Knelpunten	20
Bijlage 7 - Format Visie	21
Bijlage 8 – Overzicht voorbeelden activiteiten en andere tips	22
Bijlage 9 - format evaluatie	26
Colofon	27

Luisteren – Denken – Doen

Samenwerken met ouders, hoe doe je dat? Een veel gestelde vraag in het onderwijs, waarop het antwoord niet eenvoudig blijkt.

Een leerkracht zegt: “Bij ons op school organiseren we van alles om ouders te betrekken bij het leren van hun kind, zoals thema- avonden, nieuwsbrieven, interactieve website, we twitteren etc., maar ik heb eerlijk gezegd geen idee wat ouders daarvan vinden en of zij er iets mee doen”. Dat er op scholen soms wordt geworsteld met het betrekken van ouders is niet verwonderlijk. Er is ook niet één recept waarmee dat het beste kan. Ouderbetrokkenheid is zeer afhankelijk van de context. Zo kan ouderbetrokkenheid op een kleine dorpsschool om een andere werkwijze vragen dan op een grote multiculturele stadsschool.

Om goed te kunnen samenwerken moeten leerkrachten weten wat ouders willen en van de leerkracht verwachten. Omgekeerd is het voor ouders ook prettig om te weten wat de school van hen verwacht. Basisscholen gebruiken vaak verschillende manieren om ouders te informeren (ouderavonden, nieuwsbrieven) en proberen door middel van tevredenheidsenquêtes zicht te krijgen op de ervaringen van ouders met de school. Deze manieren helpen echter niet om een goede samenwerkingsrelatie tot stand te brengen. Om meer zicht te krijgen op de achtergrond van ouders en hun wensen en verwachtingen is een andere aanpak nodig.

Deze handleiding is geschreven voor scholen die de samenwerking tussen ouders en school onder de loep willen nemen en willen verbeteren. Door het in kaart brengen van successen en knelpunten van school kunnen heel gericht activiteiten ingezet worden om de samenwerking met ouders te verbeteren. Deze handleiding is een aanvulling op de bureauklapper.

Samenwerken met ouders

Om ouders bij de school te betrekken zijn talloze activiteiten bedacht en nog te bedenken. In de praktijk hebben we gemerkt dat veel basisscholen zich focussen op bepaalde activiteiten zonder voorafgaand hieraan een (goede) analyse te maken van de situatie voor de betreffende school en zonder een duidelijke visie op de gewenste manier van samenwerken tussen ouders en school. Daarnaast hebben leerkrachten te weinig houvast aan bestaande interventies omdat deze te weinig rekening houden met de grote diversiteit aan ouders en hun wensen en ze te weinig op maat ingezet kunnen worden. Ook hebben kinderen nauwelijks een rol in de samenwerking terwijl zij door hun mediërende rol van belang zijn voor het slagen van de samenwerking tussen ouders en de school. Van een gewenste ‘gouden driehoek’ is nu vaak geen sprake.

Luisteren, Denken & Doen

In deze handleiding, die is gebaseerd op de literatuur en op basis van de uitkomsten van onderzoek (Petri, Luinge, Doornenbal & Kassenberg, 2017), is een beknopt stappenplan beschreven om de stand van zaken met betrekking tot de samenwerking tussen ouders en school in kaart te brengen [luisteren], successen en knelpunten te analyseren, doelen te stellen en een plan te bedenken om aan deze doelen te werken [denken] en het plan uit te voeren en te evalueren [doen].

Dit stappenplan kan gezien worden als een aanbeveling om op school gericht met de samenwerking tussen school en ouders aan de slag te gaan. Er worden suggesties gegeven van te ondernemen stappen en hoe deze stappen vormgegeven kunnen worden. Het is niet bedoeld als vaststaand recept waar niet van afgeweken mag worden. Waar gewenst kunnen stappen aangepast of samengenomen worden. Het doorlopen van de gehele cyclus zorgt echter voor een gedegen analyse waarbij beargumenteerde keuzes gemaakt kunnen worden die passen bij de specifieke situatie op een specifieke school met een specifieke populatie. Voor meer informatie bij de stappen en de achtergrond hiervan kan de bijbehorende verantwoording geraadpleegd worden.

Werkgroep

Voorafgaand aan de cyclus is het handig om een werkgroep ‘samenwerken met ouders’ samen te stellen. Een voordeel hiervan is dat het onderwerp regelmatig op de agenda staat en de werkgroepleden elkaar scherp kunnen houden en taken kunnen verdelen.

Een werkgroep waarin zowel leerkrachten, de directeur, ouders en zo mogelijk een Intern Begeleider aan de deelnemen, zorgt ervoor dat verschillende geledingen binnen de school vertegenwoordigd worden. Het is aan te raden een objectieve en deskundige gespreksleider van bijvoorbeeld een schoolbegeleidingsdienst te betrekken bij dit proces. Dit kan tijdens alle fasen maar ook op losse momenten als bijvoorbeeld op een ouderavond of bij andere bijeenkomsten.

Tijdsplanning

Als alle stappen gedegen worden doorlopen, neemt het hele proces ongeveer een schooljaar in beslag. Een globale tijdsplanning is bijvoorbeeld:

Opstarten 1 maand
Fase Luisteren 3 maanden
Fase Denken 2 maanden
Fase Doen 3 maanden

Een leerkracht:

“Als je het gehaast gaat doen kun je het net zo goed niet doen (proces). Als ik er ook terug kijk dan vind ik dat het het waard is geweest. En nu hoor je er ook niemand meer over, over de tijdsinvestering.”

Fase Luisteren

Het doel van fase Luisteren is het inventariseren van de mening en ervaringen van ouders, leerlingen en leerkrachten over/met de samenwerking tussen ouders en school. De fase Luisteren bestaat uit drie stappen.

“Ik vond het heel fijn om echt de ander te laten spreken en vooral zelf heel goed bedacht te zijn waar zitten haakjes en waar ga je doorvragen. Om die ander zoveel mogelijk te laten vertellen, met de achterliggende gedachte om zelf zoveel mogelijk te weten te komen met betrekking tot wat zijn de wensen, wat ligt er om de samenwerking zo goed mogelijk te verbeteren. Dat vond ik ontzettend leuk.”

Stap 1: opstarten

Het doel van stap 1 is om met de werkgroep de samenwerking tussen school en ouders in kaart te brengen en om vorm te geven aan het luisteren.

Suggesties werkwijze:

De werkgroep bespreekt met behulp van documenten als de schoolgids, het schooljaarplan, resultaten van het ouder-tevredenheidsonderzoek bijvoorbeeld de volgende vragen over de huidige situatie met betrekking tot (de visie op) de samenwerking tussen ouders en school:

- Wat is de historie van de school m.b.t. samenwerking tussen school en ouders?
- Wat is de visie van de school op de samenwerking tussen ouders en school?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen school en ouders? Denk hierbij aan: Hoe worden ouders bij de school betrokken? Op welke manier informeren ouders en leerkrachten elkaar? Op welke momenten is er contact tussen leerkracht en ouders? Hoe houden leerkracht en ouders elkaar op de hoogte?
- Welke instrumenten zet de school in om ouders te betrekken bij de school? Denk hierbij aan: Nieuwsbrieven, hulpouders, MR, gastlessen, oudertevredenheidsonderzoek.
- Kunnen jullie een aantal punten benoemen rond de samenwerking tussen ouders en school waarop de school zich de komende jaren op wil ontwikkelen/ die aandacht verdienen?

Een andere manier om de huidige samenwerking tussen ouders en school tegen het licht te houden is de Ambitieladder ouderbetrokkenheid van Sardes.

Er kan gekozen worden voor een werkvorm waarin in tweetallen een bepaalde vraag wordt onderzocht en even kort wordt toegelicht aan de rest van de werkgroep. Bespreek met elkaar welk(e) aspect(en) nader onderzoeken behoeven.

Het bespreken van de vragen kan onder begeleiding van een externe gesprekleider.

Naar aanleiding van de antwoorden op deze vragen maakt de werkgroep een plan ([zie bijlage 1 voor een format](#)) om duidelijk te hebben hoe de volgende stappen vorm gegeven gaan worden. Wie gaan we benaderen met een vragenlijst of voor een gesprek.

Stap 2: startfoto

Stap 2 heeft als doel het maken van een ‘startfoto’; het (globaal) in kaart brengen van positieve punten en knelpunten volgens ouders en leerkrachten in de samenwerking tussen school en ouders en zicht te krijgen op de mate van overeenstemming tussen leerkrachten en ouders.

Suggesties werkwijze:

De startfoto wordt gemaakt door een vragenlijst af te nemen bij ouders en leerkrachten. In deze vragenlijst wordt geïnventariseerd hoe ouders en school denken over een aantal thema’s. De startfoto voor ouders en de startfoto voor leerkrachten staan in de bijlage ([zie bijlage 2 en bijlage 3](#)).

Behalve de startfoto kan de school ook gebruik maken van het eigen oudertevredenheidsonderzoek of andere vragenlijsten die specifiek zijn ontwikkeld voor het meten van de samenwerking tussen ouders en school bij ouders en leerkrachten. In de verantwoording wordt een aantal voorbeelden van vragenlijsten genoemd.

Een andere optie is het organiseren van een bijeenkomst voor ouders en leerkrachten onder begeleiding van een externe gespreksleider. Eventueel samen met het team van leerkrachten zodat de meningen van zowel ouders als leerkrachten tegelijk in beeld worden gebracht door middel van bijvoorbeeld stellingen ([zie bijlage 4](#)) voor voorbeelden stellingen voor ouders, die voortkomen uit de startfoto’s).

De startfoto van de leerkracht kan ook tijdens een teamvergadering besproken worden aan de hand van de vragen en of stellingen.

Een voorbeeld:

Uit de startfoto blijkt dat ouders aangeven dat ze niet goed weten hoe ze hun kind thuis kunnen begeleiden. In gesprekken met ouders kan gevraagd worden wat hun (positieve dan wel negatieve) ervaringen zijn met informatie die ze van leerkrachten ontvangen om hun kind te begeleiden, wat zij thuis doen aan schoolse zaken en in gesprekken met leerkrachten kan gevraagd worden hoe zij ouders informeren over wat ze thuis kunnen doen.

Stap 3: Gesprekken

Het doel van stap 3 is om specifiekere informatie en ervaringen bij één of enkele thema’s die in stap twee naar voren zijn gekomen op te halen bij leerkrachten, ouders en leerlingen.

Suggesties werkwijze:

De resultaten van de startfoto uit stap 2 worden voorgelegd aan ouders en schoolteam en samen wordt besloten welk thema of welke thema’s meer aandacht verdienen. Het kan hierbij zowel gaan om sterke punten als om verbeterpunten waar de school mee aan de slag wil. Een alternatief is de thema’s alleen met het team, alleen met ouders of intern in de werkgroep te selecteren.

Als de thema’s vastgelegd zijn, worden ze verder uitgediept door bijvoorbeeld de leden van de werkgroep individuele gesprekken te laten voeren met ouders, leerkrachten en leerlingen. Individuele, open gesprekken waarin meningen, ervaringen en gedachten worden gedeeld, op basis van concrete voorbeelden. Zo wordt bijvoorbeeld duidelijk wat maakt dat ouders zich welkom voelen op school of waarom de animo om in de klas te helpen laag is.

Een specifieke manier van gesprekken voeren die hiervoor nuttig is, is storytelling. Bij deze methode ligt de nadruk op het laten vertellen van persoonlijke verhalen die de gekozen thema’s illustreren. In bijlage 5 is meer informatie over deze methode te vinden. Het is ook mogelijk om een training storytelling te volgen bij het Lectoraat Integraal Jeugdbeleid van de Hanzehogeschool Groningen.

Voordat de gesprekken gevoerd worden is het in ieder geval raadzaam om de mogelijke gesprekstechnieken te bespreken in een opfriscursus.

Een andere mogelijkheid om de thema's uit te diepen is om een speeddate te organiseren waarin ouders en leerkrachten elkaar bevragen. Voorbeeldvragen zijn: Wat vind je dat goed werkt? Hoe gaat dat dan? Wat kan beter? Wat zou je willen? Zorg dat je een concreet beeld krijgt van wat de ander zegt.

Bedenk bij de gesprekken goed wie met wie in gesprek gaat. Kan een verteller open een eerlijk zijn verhaal doen bij de interviewer? Het kan bijvoorbeeld voor ouders prettiger zijn om met een andere ouder in gesprek te gaan dan met een leerkracht. Het is ook aan te raden om iemand van buiten de school (bijvoorbeeld (L)IO stagiaires) in gesprek te laten gaan met ouders en/of leerkrachten. Het voordeel is dat diegene open en zonder (voor)oordeel en voorkennis kan luisteren naar de ervaringen van de ander.

In de fase Luisteren, stap 3, worden ook de leerlingen betrokken bij het proces door een vragenlijst af te nemen.

De vragenlijst bestaat uit vragen die gaan over de samenwerking tussen ouders en school. Zie hiervoor het document 'Handleiding voor leerkrachten om leerlingen een rol te geven in Luisteren-Denken-Doen'.

Do's in de fase Luisteren:

Belangrijk in de fase Luisteren is om een werkgroep in te richten die verantwoordelijk is voor het proces.

Kies na de startfoto gericht een aantal successen en knelpunten uit waar de school meer over wilt weten.

Belangrijk bij de individuele gesprekken is om een zo goed mogelijke afspiegeling te maken van de ouders en leerkrachten. Probeer in contact te komen met de 'onzichtbare' ouders, tevreden ouders, ontevreden ouders, ouders die geregeld helpen etc. In het team is het goed te kiezen voor leerkrachten uit verschillende bouwen. Denk ook aan ervaren leerkrachten versus onervaren leerkrachten en stagiaires.

Fase Denken

Het doel van de fase Denken is de rijke opbrengst aan informatie uit de fase Luisteren te verwerken. In de fase Denken is het doel om de visie op samenwerking tussen ouders en school te bespreken. Ook worden er doelen geformuleerd en activiteiten geselecteerd. Er zijn vier stappen in de fase Denken.

Voor alle stappen in de fase Denken is belangrijk om draagvlak te creëren. Je kan een ouderavond organiseren waarin de visie, doelen en activiteiten besproken worden.

Stap 4: Successen en knelpunten

Het doel van stap 4 is achterhalen wat maakt dat leerkrachten, ouders en/of leerlingen wel of niet tevreden zijn over bepaalde aspecten van de samenwerking tussen school en ouders.

Suggesties werkwijze:

De werkgroep analyseert de resultaten van de individuele gesprekken in fase 3. Gekeken wordt welke voorbeelden en ervaringen er door ouders en leerkrachten genoemd worden bij de besproken onderwerpen en wat dit zegt over de samenwerking tussen school en ouders op de school.

Het is raadzaam om de verhalen meerdere keren te lezen en te bespreken; welke verhalen blijven hangen en wat zegt dit over de school?

Een goed idee kan zijn om een overzicht te maken van successen en knelpunten met daarbij aansluiten een herkenbaar voorbeeld zoals een quote uit een verhaal. Zie voor verdere aanwijzingen bij deze stap ook [bijlage 6](#).

Een voorbeeld:

In de gesprekken geven meerdere ouders aan de informatieavond aan het begin van het schooljaar vaak niet te bezoeken omdat hierin vaak vooral informatie gegeven wordt die al bij ouders bekend is, zeker voor ouders waarvan de kinderen al meerdere jaren op school zitten. Aan de andere kant geven leerkrachten aan dat het aantal aanwezige ouders bij deze avonden meestal laag is.

In de fase denken wordt besproken dat de school graag wil dat ouders zich er welkom voelen en makkelijk binnen stappen.

Besloten wordt de algemene informatieavond te vervangen door een 'nieuwjaarsborrel' waarbij leerkrachten, ouders én kinderen elkaar op een informele manier kunnen leren kennen.

Stap 5: visie op samenwerken tussen school en ouders

Het doel van deze stap is om zo nodig een visie te (her)formuleren die past bij de school en de populatie van de school.

Suggesties werkwijze:

Om een breed gedragen visie op samenwerken tussen ouders en school te formuleren kan er een bijeenkomst (ouderavond) georganiseerd worden voor zowel schoolteam als ouders. Tijdens de bijeenkomst kunnen een aantal uitkomsten uit het onderzoek benoemd worden, waarna de deelnemers gevraagd wordt input te leveren over hun visie op de samenwerking tussen school en ouders. Een manier om dit te doen is door het stellen van de wondervraag: "Stel dat je morgen wakker wordt en er is een wonder gebeurt: de ideale samenwerking tussen ouders en school is plotseling gerealiseerd! Hoe ziet zo'n ideale samenwerking er voor jou uit?" (online toelichting)

Deelnemers aan de bijeenkomst kunnen verschillende aspecten van de ideale situatie de samenwerking tussen school en ouders eruit zien op flapovers noteren waarna deze input gebruikt kan worden om een visie te formuleren.

Wanneer de school nog geen visie op samenwerken tussen ouders en school geformuleerd heeft, is bijvoorbeeld de ambitieladder van Sardes of het format in bijlage 7 een hulpmiddel om na te gaan wat school en ouders van elkaar kunnen en willen verwachten.

Het inzetten van een externe adviseur (bijvoorbeeld van een schoolbegeleidingsdienst) om dit proces te begeleiden kan in deze stap een meerwaarde zijn door met een objectieve blik vragen te stellen.

Een leerkracht:

"Zo fijn dat er kritische vragen gesteld werden tijdens de vergadering met het team over het beleid. Hierdoor moesten wij nadenken over onze keuzes"

Stap 6: doelen stellen

Het doel van stap 6 is om (korte en lange termijn) doelen met betrekking tot de samenwerking tussen ouders en school te formuleren.

Suggesties werkwijze:

Vanuit de successen en knelpunten en de visie op samenwerken tussen ouders en school worden door de werkgroep, liefst samen met andere teamleden en/of ouders concrete doelen opgesteld die de school op kortere en langere termijn wil bereiken. Dit kan door het organiseren van een bijeenkomst met het team en ouders. Het is belangrijk dat de volgende vragen behandeld worden: Wat willen we bereiken? Hoe gaan we dat bereiken? Wie en wat hebben we daarvoor nodig? Wat doet de school? Wat doet de ouder? Wat doet de leerkracht? Wat doet de leerling?

Het formuleren van concrete en realistische doelen is lastig. Het kan helpen de gewenste situatie voor te stellen en zo concreet mogelijk te beschrijven hoe die eruit ziet. Hou de doelen ook klein, dan is de haalbaarheid groter.

Voorbeelden van een concreet leerdoel:

- Aan het eind van het schooljaar heb ik als leerkracht voor activiteiten waarbij ouders kunnen helpen steeds andere ouders gepolst om te helpen.
- Dit schooljaar worden activiteiten waarvoor hulp van ouders gewenst is ten minste twee weken van tevoren aangekondigd via het ouderportal.

Stap 7: activiteiten selecteren

Het doel van stap 7 is het selecteren van (bestaande of bedachte) activiteiten die ingezet kunnen worden om aan de in stap 6 geformuleerde doelen te werken.

Suggesties werkwijze:

In een bijeenkomst met leerkrachten en ouders kunnen de in stap 6 opgestelde doelen gepresenteerd worden. Deelnemers kan gevraagd worden bij deze doelen activiteiten bedenken, maar er kunnen ook al voorafgaand aan deze bijeenkomst door de werkgroep activiteiten bij de doelen geselecteerd worden. Dan kan er besproken worden wie welke rol krijgt in het behalen van de doelen.

Het is raadzaam om de activiteiten in een plan op te nemen met daarin een tijdsplanning, uitvoerders en eindverantwoordelijke. Neem daarin ook op bij welke activiteiten er ondersteuning gewenst is.

Je kan als schoolteam ook experimenteren met activiteiten. Een voorbeeld is: in de onderbouw kiest een leerkracht ervoor om een informatie avond te organiseren en een andere leerkracht kiest ervoor om startgesprekken te houden. Het is belangrijk om na het uitvoeren van de activiteiten de ervaringen met elkaar te delen.

Vanuit het project ‘samenwerken met ouders: hoe doe je dat?’ en in de praktijk zijn er ook voorbeelden van activiteiten en andere tips gevonden. Deze voorbeelden van activiteiten en andere tips staan in de bijlage 8.

Voorkom in deze fase dat er zonder onderbouwing gekozen wordt voor een bepaalde activiteit omdat het risico dan bestaat dat de gekozen activiteit niet aansluit bij de specifieke situatie van de school.

In de fase Denken, stap 7, worden ook de leerlingen betrokken bij het proces door een kinderdenktank. De kinderdenktank bestaat uit een gesprek en de vragen gaan over het verbeteren van de samenwerking tussen ouders en school. Er wordt klassikaal/ in groepjes het gesprek aangegaan over de samenwerking tussen ouders en school en mogelijke oplossingen. Zie hiervoor het document ‘Handleiding voor leerkrachten om leerlingen een rol te geven in Luisteren-Denken-Doen’.

Do’s and don’ts in de fase Denken

Het betrekken van ouders en het schoolteam draagt bij aan het creëren van draagvlak voor de visie, doelen en activiteiten.

Leerlingen kunnen goed ingezet worden als denktank bij het bedenken van oplossingen. Zij zijn goed in creatief en out of the box denken.

Maak de doelen zo concreet mogelijk en niet te groot. Op deze manier is de kans van slagen groter en kan goed gemonitord worden of er vooruitgang geboekt wordt.

Voorkom in deze fase dat er zonder onderbouwing gekozen wordt voor een bepaalde activiteit omdat het risico dan bestaat dat de gekozen activiteit niet aansluit bij de specifieke situatie van de school.

Fase Doen

Het doel van de fase Doen is de gekozen activiteiten uitvoeren en evalueren. Er zijn twee stappen in deze fase.

Stap 8: activiteiten uitvoeren

Het doel van stap 8 is het uitvoeren van de geselecteerde activiteiten.

Suggesties werkwijze:

De werkgroep zorgt samen met het schoolteam en eventueel ouders en leerlingen dat de activiteiten goed worden voorbereid zodat ze kunnen starten. Denk bijvoorbeeld aan het inlezen in de omgekeerde tienminutengesprekken. Wat moeten ouders en leerkrachten bijvoorbeeld weten van te voren?

Zorg ervoor dat het hele schoolteam op de hoogte is van de nieuwe activiteiten en startdata.

Van belang is ook dat tussentijds bekeken wordt of het uitvoeren lukt. Zodat er tussendoor bijgestuurd kan worden.

Stap 9: evalueren van activiteiten

Het doel van stap 9 is het evalueren van de ingezette activiteiten.

Suggesties werkwijze:

De evaluatie is tweeledig. Enerzijds worden de activiteiten geëvalueerd en anderzijds kan er gekeken worden of de activiteiten ervoor zorgen dat de samenwerking tussen ouders en school verbetert. Het is goed om alle betrokkene (ouders, leerkrachten en leerlingen) te vragen naar hun ervaringen.

Een mogelijke werkwijze is door middel van een vragenlijst te vragen naar de ervaringen van de betrokken mensen. Zie bijlage 9 voor een voorbeeld. Ook kunnen open gesprekken gevoerd worden met de betrokkenen. Een ideeën box of poll behoort ook tot de mogelijkheden.

Het is goed om tussentijds aan de betrokken mensen om feedback te vragen zodat er bijgestuurd kan worden. Een manier hiervoor kan zijn intervisie voor leerkrachten, maandelijks laten terugkeren op de teamvergadering, of een ideeën box voor ouders.

Do’s and don’ts in de fase Doen

Het is verstandig om niet meer dan drie activiteiten tegelijkertijd te laten starten. Op deze manier kan het effect van de afzonderlijke activiteiten het best gemeten worden

Het evalueren van de ingezette activiteiten is belangrijk omdat zo gekeken kan worden of de activiteiten bijdragen aan een verbetering van de samenwerking tussen ouders en school. Vergeet hierbij niet alle betrokkenen mee te nemen (ouder, leerkrachten en leerlingen).

Evalueren kan aan het eind van een activiteit, maar ook heel goed tussentijds door bijvoorbeeld in gesprekken te vragen naar reacties en ervaringen.

En weer terug naar fase 1

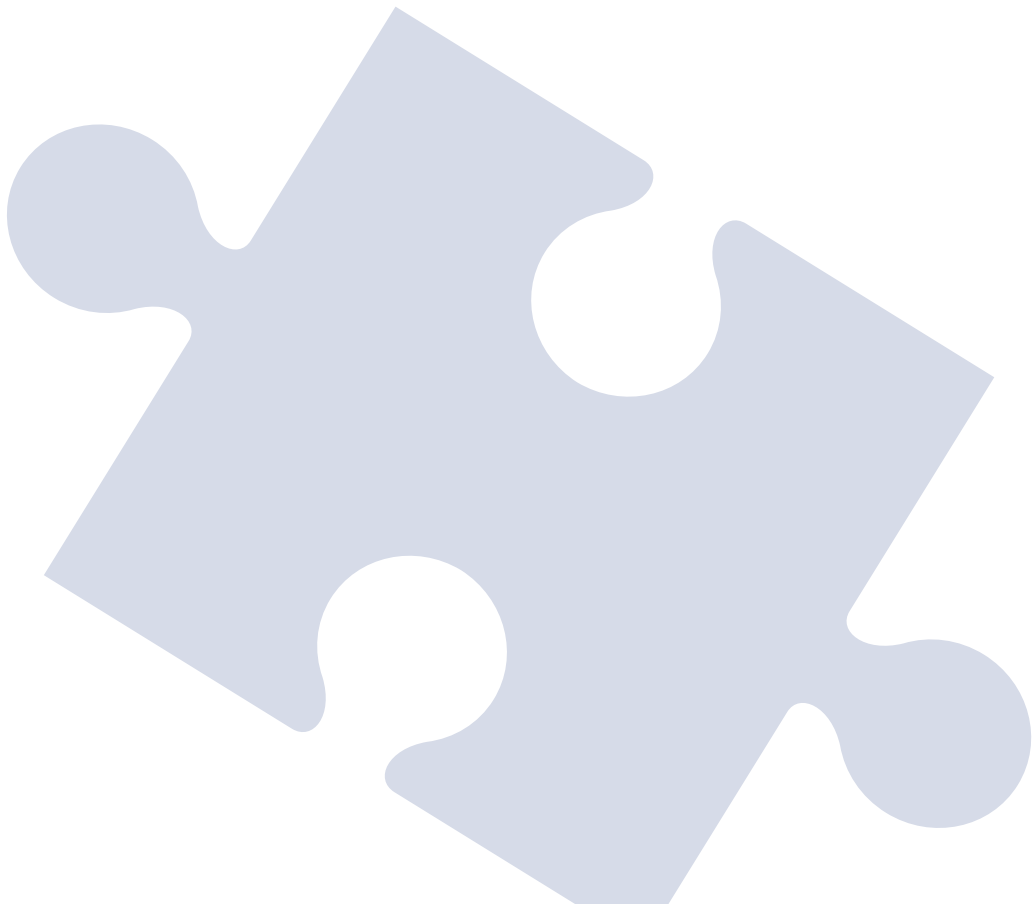
De stappen Luisteren, Denken & Doen vormen géén eenmalige cyclus. Samenwerken met ouders is een continu proces waarbij het belangrijk is steeds te blijven luisteren naar elkaar, na te denken of je nog steeds de goede activiteiten uitvoert en zo nodig aanpassingen te doen.

Literatuurlijst

Petri, D, Luinge, M., Doornenbal, J. & Kassenberg, A. (2017). Parent-teacher cooperation: stories about what’s working, in preparation

Bijlagen

- Bijlage 1: Format onderzoeksplan
- Bijlage 2: Startvragen ouders
- Bijlage 3: Startvragen leerkrachten
- Bijlage 4: Stellingen ouderavond
- Bijlage 5: Storytelling
- Bijlage 6: Successen en knelpunten
- Bijlage 7: Formatie visie
- Bijlage 8: Voorbeelden activiteiten en andere tips
- Bijlage 9: Format evaluatie

Bijlage 1 – Format onderzoeksplan

1. Werkgroep

Directielid:

Leerkracht:

Ouder:

2. Huidige situatie

- Maak gebruik van de vragen uit de opstartfase om een korte beschrijving te geven van de huidige situatie.
- Wat is de historie van de school met betrekking tot de samenwerking tussen school en ouders?
- Wat is de visie van de school op de samenwerking tussen ouders en school?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen school en ouders? Denk hierbij aan: Hoe worden ouders bij de school betrokken? Op welke manier informeren ouders en leerkrachten elkaar? Op welke momenten is er contact tussen leerkracht en ouders? Hoe houden leerkracht en ouders elkaar op de hoogte?
- Welke instrumenten zet de school in om ouders te betrekken bij de school? Denk hierbij aan: Nieuwsbrieven, hulpouders, MR, gastlessen, oudertevredenheidsonderzoek.
- Kunnen jullie een aantal punten benoemen rond de samenwerking tussen ouders en school waarop de school zich de komende jaren op wil ontwikkelen/ die aandacht verdienen?

3. Planning

Het is raadzaam om in de planning een aantal zaken op te nemen:

Wat?		Wanneer?	Wie vragen we?
Startfoto			
Gesprekken			
Successen en knelpunten			
Visie			
Doelen			
Activiteiten selecteren			
Activiteiten evalueren			

Bijlage 2 - Startfoto ouders

Algemene vragen:

Vraag 1. Hoeveel kinderen heeft u hier op school?

Vraag 2. In welke bouw zit(ten) uw kind(eren)? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- Onderbouw (groep 1/2)
- Middenbouw (groep 3/4/5)
- Bovenbouw (groep 6/7/8)

Instructie:

U krijgt straks 27 stellingen te zien. U kunt aanvinken in welke mate u het eens of oneens bent met deze stellingen en in hoeverre u dit belangrijk vindt.

Bij de vraag ‘In hoeverre bent u het eens met de stelling?’ zijn de volgende antwoord categorieën: Helemaal mee eens (++), mee eens (+), neutraal (+/-), mee oneens (-), helemaal mee oneens (--) of weet ik niet (?).

Bij de vraag ‘Vindt u het belangrijk?’ zijn de volgende antwoord categorieën: ja, nee, geen mening.

Het gaat bij het invullen om de algemene indruk en beleving die u heeft over de samenwerking met school. Het gaat dus niet specifiek over een leerkracht. Wel is het doel om te kijken naar verbeterpunten, dus als je zorgen hebt geef dat aan.

	++	+	+/-	-	--	?		Ja	Nee	Geen mening
De leerkrachten op de school stralen uit één team te zijn							Belangrijk?			
De leerkracht stemt informatie over mijn kind(eren) af met relevante collega’s (bijvoorbeeld duo-partner, intern begeleider)							Belangrijk?			
De school speelt een belangrijke rol in de opvoeding van mijn kind(eren)							Belangrijk?			
Ouders en school zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de schoolse ontwikkeling van kind(eren)							Belangrijk?			
Ik word vaak genoeg op de hoogte gehouden van algemene zaken op school en in de klas							Belangrijk?			
Ik ben tevreden over de manieren waarop de school mij informeert over algemene zaken (bv. nieuwsbrief, ouderavond)							Belangrijk?			
School geeft mij voldoende informatie om te weten wat ik thuis kan doen met mijn kind(eren) voor school (huiswerk, praten, papieren invullen)							Belangrijk?			
Ik help mijn kind(eren) thuis met schoolwerk							Belangrijk?			
Ik heb het gevoel dat ik vragen en problemen over de ontwikkeling van mijn kind kan bespreken met de leerkracht							Belangrijk?			
Ik voel me serieus genomen in gesprek met leerkrachten							Belangrijk?			

De leerkracht ziet mijn kind(eren) als individu							Belangrijk?			
De leerkracht en ik bespreken samen de ontwikkeling en onderwijsbehoefte van mijn kind(eren)							Belangrijk?			
Ik word voldoende op de hoogte gehouden hoe het gaat met mijn kind op school							Belangrijk?			
Ik voel me welkom op school							Belangrijk?			
Ik ben tevreden over de manier waarop de school mij betreft en benadert voor ondersteuning bij activiteiten op school							Belangrijk?			
De school toont waardering voor ouders die meehelpen op school							Belangrijk?			
	++	+	+/-	-	--	?		Ja	Nee	Geen mening
De leerkracht zet zich in om mijn kind(eren) te bieden wat hij/zij nodig heeft/hebben							Belangrijk?			
Ik ben tevreden over de tijd en gelegenheid die de leerkracht biedt om met hem/haar in gesprek te gaan							Belangrijk?			
Ik weet hoe ik de leerkracht van mijn kind(eren) kan bereiken of spreken als daar aanleiding toe is							Belangrijk?			
Het is altijd mogelijk om met de leerkracht van mijn kind(eren) een afspraak te maken							Belangrijk?			
De school biedt mij als ouder voldoende mogelijkheden om bij de school betrokken te zijn							Belangrijk?			
Ik ben aanwezig op door de school georganiseerde algemene activiteiten (kijkmiddag, ouderavond)							Belangrijk?			
Ik breng de leerkracht op de hoogte van belangrijke gebeurtenissen thuis (per mail, telefonisch, door de leerkracht op te zoeken voor of na schooltijd)							Belangrijk?			
De school geeft ouders ruimte om met eigen initiatieven te komen voor in de klas of op school							Belangrijk?			
De school stimuleert contacten tussen de ouders onderling							Belangrijk?			
De leerkracht voert gesprekken met mijn kind(eren) over zijn/haar eigen ontwikkeling							Belangrijk?			
De leerkracht betreft mijn kind(eren) bij rapportgesprekken							Belangrijk?			

[illegible]

Algemene vragen:

Vraag 2. Hoe lang werkt u op deze school? (aantal jaren)

- Onderbouw (groep 1/2)
- Middenbouw (groep 3/4/5)
- Bovenbouw (groep 6/7/8)

U krijgt straks 28 stellingen te zien. U kunt aanvinken in welke mate u het eens of oneens bent met deze stellingen en in hoeverre u dit belangrijk vindt.

Bij de vraag 'Vindt u het belangrijk?' zijn de volgende antwoord categorieën:
ja, nee, geen mening

Bijlage 5 - Storytelling

Storytelling is een gesprekstechniek waarin luisteren centraal staat. De bedoeling van storytelling is om de betrokkene zijn/haar verhaal te laten vertellen. De gespreksleider is op zoek naar ervaringen, emoties en gebeurtenissen door zoveel mogelijk open vragen te stellen vooral goed te luisteren.

“Het lijkt me goed om de mensen die de gesprekken gaan voeren een training storytelling geeft. Dat is van belang. Ik denk dat als we geen storytelling hadden gehad, en je gaat in gesprek dat je er minder uithaalt. Wat juist van belang is het hummen en doorvragen.”

“Storytelling, wat anders is dat je vooral de ander laat spreken en zelf minder spreekt. Dat is een mooie eye opener. Ga maar hummen, en laat maar stiltes vallen, dan gaat de ander wel spreken en krijg je zoveel mogelijk eruit.”

Concrete voorbeelden en verhalen zijn mooie illustraties van abstractere begrippen als ‘samenwerking tussen ouders en school’ en ‘communicatie’.

Het gaat bij storytelling om gebeurtenissen en ervaringen en niet om wensen, oplossingen of suggesties. Het onderwerp van het gesprek is de samenwerking tussen ouders en school.

Bij storytelling formuleer je van te voren maximaal drie open vragen. Tijdens het gesprek is het belangrijk om door te vragen op situaties, ervaringen en emoties. Van te voren vertel je niet dat je op zoek bent naar verhalen.

Voorbeelden van open vragen voor een gesprek met een leerkracht zijn:

- Kun je een positieve/negatieve situatie beschrijven van een contact met een ouder?
- Kan je iets vertellen over de hulp van ouders bij schoolactiviteiten?

Of voor ouders:

- Kun je een positieve/negatieve situatie beschrijven van een contact met een leerkracht?
- Op welke momenten praat je thuis met je kind over school?

Vragen die je daarna kan stellen zijn:

Kan je een voorbeeld geven? Hoe ging dat? Wat gebeurde er?

Door in te zoomen op situaties, ervaringen en emoties kom je tot een verhaal.

Een verhaal

- Bevat details die een verhaal kleuren (tijd, ruimte, personen, conflict etc.)
- Roept emotie op, wordt met emotie vertelt of om emotie uit te lokken
- Gaat over ervaringen, niet over verwachtingen

Een verhaal herken je door details en emoties die gegeven worden over een gebeurtenis of ervaring. Bijvoorbeeld: laatst toen ging ik, het schoolreisje naar Emmen, die leerling met gescheiden ouders, ik vond dat erg vervelend.

Na het gesprek heb je twee opties als het gaat om het verwerken en analyseren.

Optie 1. Je werkt de interviews (letterlijk) uit, zodat je uit de transcripten verhalen kunt vangen. Een transcript heeft meestal 8-14 verhalen. Voor het vangen van de verhalen zijn een aantal ‘regels’. Een verhaal is 1 ervaring/gebeurtenis/situatie, details kleuren een verhaal en een verhaal is alleen de tekst van de verteller. Nadat de verhalen gevangen zijn anonimiseer je de verhalen. De verhalen kan je vervolgens indelen op thema’s met de werkgroep.

Anonimiteit is erg belangrijk voor de vertellers. Alle gesprekken worden zodanig geanonimiseerd dat de verteller niet herkenbaar is. Dit betekent dat je details uit het verhaal zodanig aanpast dat de verteller niet te herleiden is. Bijvoorbeeld een meisjes met een rekenprobleem wordt een jongen met een taalprobleem. De oudste zoon met ADHD wordt bijvoorbeeld de jongste dochter met autisme. Een kerstknutselactiviteit wordt een paasontbijt.

Dit valt niet onder de techniek storytelling. Bij deze optie zal je dan ook niet tot verhalen komen.

Optie 2. Tijdens het interview noteer je steekwoorden en opvallendheden. Met de werkgroep bespreek je de steekwoorden en opvallendheden. Het voordeel is dat het minder tijdrovend is, maar het nadeel is dat je geen complete voorbeelden of quotes hebt die als illustratie kunnen dienen. Ter aanvulling kan je het gesprek naluisteren en sprekende quotes noteren.

Do’s and don’ts

Stel open vragen en vraag door op situaties.
Geef de verteller de ruimte.

Het gaat om concrete ervaringen en niet om suggesties of oplossingen. Vraag dus door op ervaringen en emoties.

Geef geen waardeoordeel aan de verhalen
Ga niet in discussie met de verteller

Probeer je niet te laten leiden door je eigen ideeën/verwachtingen/voorkennis, maar blijf zo objectief mogelijk. De beste manier om dit te doen is door te luisteren en veel open vragen te stellen. Let ook non-verbaal op een open houding.

Voor meer informatie over storytelling zie de verantwoording.

Bijlage 6 – Successen en Knelpunten

Stap 4 Analyse resultaten fase 1 door werkgroep

In stap vier worden de in uitkomsten van fase 1 (met name de gesprekken in stap 3) besproken. Geïnterviewd wordt welk beeld van de besproken aspecten van de samenwerking tussen ouders en school uit de vragenlijsten en gesprekken naar voren komt en welke zaken goed en minder goed gaan. Geïnterviewd wordt welke factoren samen lijken te hangen met positieve of negatieve ervaringen in de samenwerking tussen ouders en school.

Mogelijke vragen om te beantwoorden als er in fase 1 gesprekken met leerkrachten en ouders gevoerd zijn:

Welk beeld over de samenwerking tussen ouders en school komt uit de resultaten naar voren met betrekking tot bijvoorbeeld (afhankelijk van het onderwerp van de gesprekken):

- Contactmomenten?
- Ouderparticipatie?
- Zorg rondom leerlingen?
- Onderwijsondersteunend gedrag thuis?

Welke voorbeelden werden door de ouders/leerkrachten aangedragen ter illustratie van de besproken thema's?

Zijn er thema's die in verschillende gesprekken terug kwamen? Zo ja: welke? In gesprekken met leerkrachten en/of ouders?

- Waarover zijn leerkrachten / ouders / kinderen tevreden?
- Waarover zijn leerkrachten / ouders / kinderen niet tevreden?
- Is er een gemene deler bij succeservaringen?
- Is er een gemene deler bij negatieve ervaringen?
- Komen de ervaringen van leerkrachten, ouders en kinderen met elkaar overeen? Zo niet, waarin zitten de verschillen?

Specifiek bij storytelling:

Het is handig om alle verhalen uit te typen en per verhaal één of twee thema's te noteren. Door in een Excel-bestand wat algemene informatie (bv. ouder/leerkracht/kind, titel van het verhaal en thema's) op te nemen, ontstaat overzicht in thema's die vaker aan bod komen.

Analyseer het Excel-bestand: welke thema's komen vaker aan bod? Is dit alleen bij een bepaalde groep respondenten (ouders of leerkrachten) of bij de verschillende respondenten?

Aan het eind van deze stap worden de meest belangrijke resultaten op een rij gezet. Een goed idee kan zijn om een overzicht te maken van successen en knelpunten met daarbij aansluiten een herkenbaar voorbeeld zoals een quote uit een verhaal.

Bijlage 7 - Format Visie

Stap 5 Visievorming

Na stap 4 wordt met het team en bij voorkeur ook met ouders aan de hand van de resultaten van stap 4 de visie van de school op samenwerking tussen ouders en school zo nodig herzien. Er kan bijvoorbeeld een bijeenkomst voor het team en ouders georganiseerd worden waarbij de verschillende deelnemers input leveren over hun visie op samenwerking tussen ouders en school.

De volgende vragen kunnen hierbij gesteld worden:

- Waar zijn we trots op (met betrekking tot de resultaten uit stap 4)?
- Wat zouden we graag anders willen (met betrekking tot de resultaten uit stap 4)?
- Wat willen ouders?
- Wat willen leerkrachten?
- Wat verwachten we van ouders?
- Wat verwachten we van school/leerkrachten?
- Hoe willen we met elkaar omgaan?
- Hoe ziet samenwerking tussen ouders en school er in de ideale situatie uit?
- Wat doen leerkrachten/ouders in de ideale situatie meer van wat ze nu al doen?
- Wat doen leerkrachten/ouders in de ideale situatie minder of niet meer van wat ze nu nog wel doen?

Een hulpmiddel voor het vormen van een visie kan de **ambitieladder van Sardes** zijn. De ambitieniveaus zie in de ambitieladder zijn opgenomen zijn de volgende:

- 7 ouders en school vormen samen een community*
- 6 ouders en school werken doelbewust samen aan de opvoeding van het kind*
- 5 ouders en school werken doelbewust samen aan de ontwikkeling v/h kind*
- 4 ouders maken deel uit van het didactisch proces*
- 3 ouders betrekken bij het dagelijks leven van de school*
- 2 ouders betrekken bij de leerontwikkeling van het kind*
- 1 ouders in de wettelijke rol*

Bijlage 8 – Overzicht voorbeelden activiteiten en andere tips

Thema	Voorbeeld/tips	Korte omschrijving	Bron
Contact tussen ouders en school	Parro	App waarmee leerkracht zijn contact met ouders gemakkelijk organiseert	Parro
	Heen-en-weer-schriftje	Regelmatige communicatie tussen ouders en leerkracht	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Oudercontact-personen	Doelen zijn: contact zoeken met de ouders, ouders motiveren en activiteiten te coördineren.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Huisbezoek	De leerkracht krijgt inzicht in de leef-omgeving van het kind en zijn ouders en kan zo een beeld schetsen van de thuissituatie. Met als doel om het contact tot stand te brengen.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Omgekeerd tienminuten-gesprek	Een omgekeerd tienminutengesprek vindt over het algemeen aan het begin van het schooljaar plaats. Ouders komen op school langs bij de nieuwe leerkracht van het kind en vertellen de leerkracht iets over het kind.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Shared decision making	In de zorg wordt veel gebruik gemaakt van shared decision making. Dit is een manier van werken waarbij arts en patiënt (leerkracht, ouder en kind) samen tot een beleid komen dat het beste bij de patiënt (kind) past.	PDF bestand Shared Decision-Making in Mental Health Care
	Structureel overleg directie en ouders	Maandelijks overleg tussen ouders en directie over de samenwerking	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Leerkrachten op het schoolplein	Zichtbaarheid van leerkrachten op het plein vergroten	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Ouderkamer	De ouderkamer is een ruimte op school waar de ouders en leerkrachten samen kunnen komen.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Koffie ochtenden	Informatiebijeenkomsten met een informele sfeer	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Ouderportaal	Ouderportaal openstellen voor ouders	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
In de klas/school	Gouden weken	Gouden weken: eerste weken zijn vormend voor groepsvorming en klassenklimaat	Eduforce
	Visie ouderbetrokkenheid zichtbaar in de school	Hoe willen de school en ouders samenwerken moet herkenbaar zijn in de school	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?

	Vreedzame school	Dit is een compleet programma voor basisscholen. Tijdens dit programma wordt de klas en school beschouwd als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, samen leren beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Binnen dit programma is ouderbetrokkenheid ook van belang.	Vreedzame school
Informeren vanuit school	Schoolkrant/nieuwsbrief	In de nieuwsbrief kan de school de ouders informeren over school, activiteiten en gebeurtenissen.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Nieuws uit de groepen (in de nieuwsbrief)	In de nieuwsbrief standaard een rubriek opnemen met leuke weetjes + mogelijkheden voor thuis opnemen	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
Ouders in de school	Schoolbibliotheek	Leerlingen kunnen alleen en met hun ouders lezen	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Klassenouders	Een klassenouder is een schakel tussen de leerkracht en de ouders van de desbetreffende klas. De klassenouder is er om de activiteiten die buiten de lessen om plaatsvinden te coördineren en de leerkracht te ondersteunen.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Klassenbezoek	Ouders kunnen gedurende de dag of de ochtend langs komen en mee draaien in de klas.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Verdeling van activiteiten over dagen en tijden	In het begin van het schooljaar een lijst maken met activiteiten waarop ouders zich kunnen intekenen. Activiteiten vinden plaats op verschillende dagen	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Inloopmoment in alle klassen	In alle klassen zijn alle ouders tussen 8:15 en 8:30 welkom in de klas om te zien waar hun kind mee bezig is of op iets met de leerkracht te bespreken. Een light versie is dat ouders alleen op de maandag na een vakantie welkom zijn in de klas.	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Leesmomenten in groep 3	Twee keer per jaar drie dagen waarop ouders kunnen komen lezen met hun kind	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Lagerhuis	Basisschool 'De Diamant' te Appeldoorn heeft een Lagerhuis voor zijn leerlingen. De leerlingen mogen alleen aan het Lagerhuis deelnemen als ze een ouders of verzorger mee nemen.	Diamant
	Nieuwjaarsbijeenkomst september	Aan het begin van het schooljaar een informele bijeenkomst voor ouders	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Ouderdenktank	Met ouders brainstormen over thema's en mogelijke oplossingen van gesignaleerde 'problemen'	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?

Versterken van kwaliteiten van ouders	Taalcursussen voor ouders	Taallessen voor ouders	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Thema bijeenkomsten voor ouders	Ouders ondersteunen bij opvoedings- en onderwijsvraagstukken	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Ouders actief cursus	Laagopgeleide ouders leren in deze cursus over de ontwikkeling van het kind en hoe het kind te stimuleren in zijn ontwikkeling.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat? NJI
	Vadercursus ouders actief	Laagopgeleide vaders worden geïnformeerd over de belangrijke onderwerpen van de cursus 'Ouders Actief' en worden gemotiveerd om te gaan nadenken over hun eigen rol bij de ontwikkeling en opvoeding van het kind.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat? NJI
	Ouder interactief cursus	Ouders Interactief is een cursus waarin aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van kinderen en aan de ouder-kind interactie.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat? NJI
	Vaders en opvoeding	Dit betreft een document waarin verschillende projecten en organisaties gericht op vaders en opvoeding worden weergegeven.	Atria. (z.d.). <i>Vaders en opvoeding</i> .
Thuis aan de slag	Verteltas	De 'verteltas' is een kleurrijke tas met onder andere prentenboeken, cd's, informatie boekjes, spelletjes, leeswijzer en feedbackschriftjes, die de leerlingen mee nemen naar huis. De 'verteltas' is erop gericht om thuis lezen en voorlezen te stimuleren.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Opstap	Het is een tweejarige gezinsgericht stimuleringsprogramma voor kinderen van vier tot zes jaar met laagopgeleide ouders, voornamelijk moeders.	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat? NJI
	Tel mee met taal	Dit is een programma die erop gericht is laaggeletterdheid aan te pakken. Dit willen ze aanpakken door lezen te bevorderen en het plezier in lezen te bevorderen.	Tel mee met taal
	Success for all	Dit is een programma dat in Groningen is ingezet om taalachterstanden bij kinderen tegen te gaan.	City of Talent. (z.d.). Taalachterstand tegengaan met 'Success for all'.
De leerkracht	Communicatiecursus voor leerkrachten	Leerkrachten voorzien van handvatten om met de ouders te kunnen communiceren	Projectpagina samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Warme overdracht tussen leerkrachten	Een formulier met aandachtspunten voor een warme overdracht tussen leerkrachten	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?

Meerdere aspecten van ouderbetrokkenheid	Tips voor de versterking van ouderparticipatie in het algemeen en ouderbetrokkenheid thuis in het bijzonder	Tips voor ouderparticipatie, ouderbetrokkenheid thuis en bereik ouders	Bijlage 1
	Training samen met ouders werken aan een fijne school	Een training van twee dagdelen en een toolkit gericht op vier pijlers: werk aan een duidelijke visie, maak een groep van ouders, versterk de band tussen leerkracht en ouders, stimuleer informatie-uitwisseling	NJI en RUG
	Gereedschapskist Mariette Lusse	Tools om de samenwerking met ouders te verbeteren aan de hand van tien succesfactoren	Hogeschool Rotterdam
	Cedin	Dit is een expertisepunt op het gebied van ouderbetrokkenheid. Vanuit hier helpen ze scholen, ouders en gemeenten verder met het vergroten van ouderbetrokkenheid. Dit doen ze door beleid aan te passen en activiteiten in te voeren.	Cedin
	Schoolraad	De schoolraad is een platform waar de ouderbetrokkenheid een vorm krijgt. Leerkrachten en ouders denken samen na over hoe ouderbetrokkenheid te vergroten, over activiteiten en andere belangrijke zaken.	VGPO Accretio
Gouden driehoek	Leerlingenraad/kinderdenktank	Met leerlingen brainstormen over thema's en mogelijke oplossingen van gesignaleerde 'problemen'	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Kennismakingsgesprek ouder, kind, leerkracht	Een individueel gesprek in plaats van een informatieouderavond of een tienminutengesprek	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?
	Ambitiegesprekken in groep 7/8	Tijdens dit gesprek wordt er besproken wat de huidige status is van zijn schoolse ontwikkeling en wat voor middelbare schoolniveau het zou worden op dit moment. Welke middelbare scholen er zijn en hoe de overgang van basisschool naar middelbare school verloopt. Ook wordt er met het kind en de ouders besproken wat ze zouden willen en wat er eventueel nog gedaan moet worden om dit te bereiken. Op basis hiervan kan een plan van aanpak worden gemaakt.	Project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?

Hebben jullie zelf nog voorbeelden van activiteiten of andere tips laat het ons dan vooral weten! Je kan mailen naar: lectoraatijb@org.hanze.nl

Bijlage 9 - format evaluatie

Evaluatie experimenten

De evaluatie van de experimenten kan op verschillende manieren gedaan worden, bijvoorbeeld door middel van een gesprek en/of vragenlijst.

De bedoeling is te achterhalen of het experiment/de experimenten bijgedragen heeft/hebben aan het beoogde doel van het experiment (bijvoorbeeld de frequentie of kwaliteit van het contact tussen ouders en leerkracht, inzicht in de thuisbetrokkenheid van ouders, een bijdrage van ouders in de school).

De vragen die over de activiteiten gesteld kunnen worden zijn:

- Wat vond je van de activiteit?
- Welk cijfer geef je de activiteit?
- Wat is het effect van de activiteit?

Met de betrokkenen kan vervolgens ook het hele experiment geëvalueerd worden door ook in te gaan op de mening over het voorbereiden en informeren van het experiment, de ervaringen ermee, en de bijdrage aan het beoogde doel.

Evaluatie proces samenwerken met ouders

Optie 1. De startfoto (stap 2 fase Luisteren) opnieuw afnemen.

Optie 2. De werkgroep beantwoordt een aantal vragen ter evaluatie:

- Wat is de visie van de school op de samenwerking tussen ouders en school?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen school en ouders? Denk hierbij aan: Hoe worden ouders bij de school betrokken? Op welke manier informeren ouders en leerkrachten elkaar? Op welke momenten is er contact tussen leerkracht en ouders? Hoe houden leerkracht en ouders elkaar op de hoogte?
- Welke instrumenten zet de school in om ouders te betrekken bij de school? Denk hierbij aan: Nieuwsbrieven, hulpouders, MR, gastlessen, oudertevredenheidsonderzoek.
- Kunnen jullie een aantal punten benoemen rond de samenwerking tussen ouders en school waarop de school zich de komende jaren op wil ontwikkelen/ die aandacht verdienen?

Optie 3. Gesprekken voeren met ouders, leerkrachten, leerlingen en directie. Het kan een keuze zijn om met leden van de werkgroep in gesprek te gaan of juist met mensen buiten de werkgroep.

Vragen kunnen zijn:

- Het afgelopen jaar heeft u meegewerkt in het project samenwerken met ouders: hoe doe je dat?. Het project bestond uit drie fasen, namelijk Luisteren, Denken & Doen. Hoe kijk je erop terug?
- Welke onderdelen van het proces verliepen goed? Waar kwam dit door denk je?
- Welke onderdelen van het proces verliepen minder goed? Waar kwam dit door denk je?
- Welke activiteiten zijn er gekozen en hoe verlopen deze activiteiten?
- Kunt u iets vertellen over de samenwerking tussen ouders en school op dit moment? Welke (zichtbare) veranderingen zijn er?

Colofon

Deze handleiding is bedoeld voor (onderwijs)professionals die de samenwerking met ouders willen versterken.

Naast de handleiding is er een klapper Luisteren, Denken & Doen en verantwoording die dienen als ondersteuning en naslagwerk bij het implementeren.

Handleiding: Samenwerken met ouders: zo doe je dat!

Trefwoorden: Ouderbetrokkenheid, onderwijs, stappenplan

Dit is een uitgave van het Lectoraat Integraal Jeugdbeleid van de Hanzehogeschool Groningen

Postbus 70030

9704 AA Groningen

Vormgeving: Gemma van der Aa

Redactie: TopRedactie

Herdruk: september 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden en/of openbaar worden gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

